

Rapport van bevindingen:
NCOI 13 hbo-bachelor
Opleidingen Toets Nieuwe
Opleiding onder voorwaarden

20 november 2012

Inhoud

1	Opdracht aan het panel	4
2	Welk deel van de opleiding wordt inmiddels verzorgd?	6
3	Voorgeschiedenis	6
4	Werkwijze	7
5	Beoordeling generieke voorwaarden	10
5.1	De opleidingsspecifieke invulling van het programma (in plaats van een modulaire invulling via andere opleidingen).	10
5.2	Een heldere begroting en verificatie van de studielast	13
5.3	Vorming van kernteams met passende kwalificaties	21
6	Beoordeling specifieke voorwaarden per opleiding	25
6.1	Bestuurskunde: realisatie van de internationale gerichtheid van het programma	25
6.2	Financial Services Management: verificatie van toegepast onderzoek in het programma	25
6.3	Management in de Zorg: gebruik van internationale, anderstalige vakliteratuur (i.p.v. vertaalde)	26
6.4	Toegepaste Psychologie: verificatie van onderzoeksvaardigheden in het programma, met aangepaste leeromgeving en didactisch materiaal	26
6.5	Opleiding tot Leraar Basisonderwijs: afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties	28
6.6	Opleiding tot Leraar Basisonderwijs: realisatie van geplande netwerken met partnerscholen	28
6.7	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie: afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties	29
6.8	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie: afstemming tussen het beoogde instroomprofiel uit de bedrijfswereld en de voorwaarden voor werkplekleren	30
	Bijlage 1: Overzicht van de opleidingen, aantal studenten en onderdelen die operationeel zijn.	32
	Bijlage 2: Analyse gedeelde modules kernprogramma's betrokken opleidingen	34
	Bijlage 3: Curricula vitae panelleden	35

Bijlage 4: Programma locatiebezoek	36
Bijlage 5: Studentenmonitor.nl	38
Bijlage 6: Bestudeerde documenten tijdens de site visit.	39

1 Opdracht aan het panel

De NVAO kent de mogelijkheid om bij een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding een positief besluit onder voorwaarden te nemen. Dit impliceert dat wanneer de NVAO niet binnen één jaar heeft besloten dat aan de voorwaarden is voldaan de accreditatie vervalt (WHW Artikel 5a. 11. Lid 6b.).

Bij dertien nieuwe hbo-bachelor opleidingen van NCOI heeft het NVAO bestuur besloten tot een TNO onder voorwaarden. Het gaat om de hbo-bachelor opleidingen:

Nieuw dossier nummer	Opleiding	Oud dossier nummer	Datum definitief besluit NVAO	Vervaldatum accreditatie
961	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie	#5067	20-12-2011	19-12-2012
962	Facility Management (FM)	#5068	20-12-2011	19-12-2012
963	Elektrotechniek	#5069	20-12-2011	19-12-2012
964	Management in de Zorg (MIZ)	#5070	20-12-2011	19-12-2012
965	Werktuigbouwkunde	#5071	20-12-2011	19-12-2012
966	Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD)	#5072	20-12-2011	19-12-2012
967	Toegepaste Psychologie	#5073	20-12-2011	19-12-2012
968	Financial Services Management (FSM)	#5075	20-12-2011	19-12-2012
969	Opleiding tot Leraar Basisonderwijs	#5076	20-12-2011	19-12-2012
970	Management, Economie en Recht (MER)	#5079	20-12-2011	19-12-2012
971	Bestuurskunde	#5080	20-12-2011	19-12-2012
972	Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV)	#5081	20-12-2011	19-12-2012
960	Technische Bedrijfskunde	#4867	31-1-2012	30-1-2013

Voor iedere opleiding zijn de voorwaarden die de NVAO stelt in het besluit geformuleerd. Die zijn hieronder opgenomen. In beginsel had de NVAO het vertrouwen dat binnen een jaar aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

De NVAO heeft drie generieke voorwaarden gesteld waaraan alle opleidingen moeten voldoen (*)

1. een opleidingsspecifieke invulling van het programma (i.p.v. modulaire samenstelling via andere opleidingen);
2. een heldere begroting en verificatie van de studielast;
3. samenstelling van een kernteam van docenten met passende kwalificaties op masterniveau binnen het betrokken vakgebied, dat de opleiding draagt.

(*) Bij de opleiding Technische Bedrijfskunde is de laatste voorwaarde met betrekking tot de samenstelling van het kernteam niet gesteld.

Daarnaast zijn de volgende specifieke voorwaarden per opleiding gesteld.

Bestuurskunde

– realisatie van de internationale gerichtheid van het programma;

Financial Services Management

– verificatie van toegepast onderzoek in het programma;

Management in de Zorg

– gebruik van internationale, anderstalige vakliteratuur (i.p.v. vertaalde);

Opleiding tot Leraar Basisonderwijs

– afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties;

– realisatie van geplande netwerken met partnerscholen;

Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie

– afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties;

– afstemming tussen het beoogde instroomprofiel uit de bedrijfswereld en de voorwaarden voor werkplekleren;

Toegepaste Psychologie

– verificatie van onderzoeksvaardigheden in het programma, met aangepaste leeromgeving en didactisch materiaal;

NCOI heeft in juli 2012 een dossier aangeboden aan de NVAO waarin NCOI onderbouwt dat de opleidingen inmiddels de voorwaarden hebben gerealiseerd.

De NVAO heeft een panel samengesteld om vast te stellen of aan de voorwaarden is voldaan. Om praktische en inhoudelijke redenen is deze opdracht niet voorgelegd aan de dertien panels die betrokken waren bij de oorspronkelijke beoordeling door Hobéon.

Het panel dat heeft vastgesteld of de dertien opleidingen van NCOI aan de voorwaarden hebben voldaan bestond uit (zie bijlage 3):

Prof. Dr. J. (Joost) Lowyck, emeritus hoogleraar Pedagogische Wetenschappen Katholieke Universiteit Leuven en bestuurder Groep T Leuven.

Prof. Dr. E.J.R. (Rob) Koper, Hoogleraar-directeur/Decaan van het Centre for Learning Sciences & Technologies (CELSTEC), Open Universiteit.

Het panel werd ondersteund door Frank Wamelink, beleidsmedewerker NVAO.

De opdracht aan het panel is om vast te stellen dat aan de voorwaarden is voldaan. Het panel verifieert hiertoe het dossier dat NCOI heeft voorgelegd en stelt nader onderzoek in om dat dossier waar nodig te verifiëren. Vervolgens formuleert het panel een conclusie.

2 Welk deel van de opleiding wordt inmiddels verzorgd?

Het gaat om nieuwe opleidingen, die op het moment van de beoordeling, ongeveer één jaar na het besluit, slechts deels operationeel zijn. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de huidige stand van zaken (7 november 2012).

Bij elf opleidingen is sprake van één jaar onderwijsuitvoering:

- hbo-bachelor Facility Management;
- hbo-bachelor Elektrotechniek;
- hbo-bachelor Management in de Zorg;
- hbo-bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening;
- hbo-bachelor Toegepaste Psychologie;
- hbo-bachelor Financial Services Management;
- hbo-bachelor Management, Economie en Recht;
- hbo-bachelor Werktuigbouwkunde;
- hbo-bachelor Opleiding tot Leraar Basisonderwijs;
- hbo-bachelor Bestuurskunde;
- hbo-bachelor Culturele en Maatschappelijke Vorming.

Één opleiding is pas recent operationeel

- hbo-bachelor Tweedegraads Lerarenopleiding Bedrijfseconomie;

De opleiding Technische Bedrijfskunde is al eerder gestart.

In bijlage 1 is eveneens aangegeven welke onderdelen inmiddels worden verzorgd en hoeveel studenten zijn ingestroomd.

3 Voorgeschiedenis

De besluiten onder voorwaarden zijn het resultaat van een reguliere aanvraag van NCOI voor een 'Toets Nieuwe Opleiding' voor deze 13 hbo-bachelor opleidingen. Dat houdt in dat de NVAO een aanvraag in behandeling heeft genomen. Die aanvraag bevat een beoordelingsrapport door een evaluatiebureau (VBI). In dit geval ging het om een groot aantal aanvragen. Hobéon (VBI) heeft na afstemming met de NVAO de beoordelingen zo uitgevoerd dat zo min mogelijk redundantie in de beoordelingen ontstaat maar dat voldoende recht wordt gedaan aan de eigenheid van de opleidingen. Aan de beoordelingen is een generieke audit vooraf gegaan. De individuele opleidingen zijn beoordeeld door in het totaal 46 verschillende panelleden waaronder vier voorzitters en zeven verschillende secretarissen. De NVAO heeft vooraf met de samenstelling van deze panels en de werkwijze ingestemd. De dertien beoordelingsrapporten zijn geanalyseerd door de NVAO medewerkers.

Deze NCOI aanvragen riepen veel vragen op bij de betrokken portefeuliehouders en de medewerkers. Vooreerst plaatsten de panels enkele kanttekeningen - zonder "onvoldoendes" toe te kennen. Deze kanttekeningen van de panels hadden onder meer betrekking op: eindkwalificaties; studielast; onderzoeksgerichtheid van het personeel en geschiktheid van de leeromgeving.

Verder waren de rapporten niet onverdeeld duidelijk en nauwkeurig. Daarom werd per brief dd 14 juli 2011 om aanvullende informatie gevraagd bij de instelling.

Deze aanvullende informatie werd op 22 augustus 2011 door de instelling aangeleverd, maar verschaftte onvoldoende duidelijkheid op enkele punten:

- zwak opleidingsspecifiek profiel en programma, als gevolg van doorgedreven modularisering (met veel overlap);
- onduidelijk hoe de studielast in kaart wordt gebracht (verschilt van opleiding tot opleiding);
- zwak opleidingsniveau van sommige docenten;
- zwakke opleidingsgerichte cohesie van het docententeam;
- zwakke literatuur (weinig internationaal, anderstalig ...).

Het Dagelijks Bestuur van de NVAO heeft vervolgens de portefeuillehouders gemandateerd om bestuurlijk overleg te voeren met de Hogeschool NCOI (20 september 2011).

Dit bestuurlijk overleg vond plaats op 7 november 2011 in Den Haag. Aanwezig: de gemandateerde bestuursleden van de NVAO, een vertegenwoordiging van de Hogeschool NCOI, een Hobéon delegatie en de behandelende beleidsmedewerkers.

De vertegenwoordigers van de Hogeschool NCOI scheppen tijdens deze bijeenkomst klaarheid over een aantal punten. Bijvoorbeeld wordt duidelijk gesteld dat de duale variant centraal staat in het opleidingsconcept, m.a.w. volwassen studenten met een relevante baan – al dan niet fiscaal aftrekbaar voor de betrokken werkgever. Deeltijdstudenten zijn en blijven een perifeer gegeven. Verder wordt gewezen op diverse (lopende) verbeteracties. Bijvoorbeeld vindt onder impuls van de NVAO-feedback een grote veranderslag plaats: de matrixstructuur wordt los gelaten. De doorgedreven modulaire indeling van opleidingen maakt plaats voor een opleidingsspecifiek georiënteerde structuur. Op die manier beoogt de instelling meer eigenaarschap en samenhang op het niveau van elke opleiding. De portfolio is het weefsel en het sluitstuk van het leerproces. De instelling wijst ten slotte nog op problemen m.b.t. - de kwaliteit van - de domeinspecifieke eindkwalificaties voor elke opleiding.

Op 24 november 2011 heeft het Dagelijks Bestuur van de NVAO besloten om in het licht van de toelichting door NCOI te kiezen voor het toekennen van een Toets Nieuwe Opleiding onder voorwaarden voor de betrokken opleidingen (Technische Bedrijfskunde is feitelijk iets later, maar in dezelfde lijn afgehandeld).

4 Werkwijze

De NVAO heeft het dossier van NCOI bestudeerd waarin wordt aangetoond dat aan de dertien voorwaarden is voldaan. De argumentatie gaf aanleiding om te kiezen voor een panel dat met name vanuit onderwijskundige deskundigheid kan nagaan of aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

De panelleden hebben kennis genomen van de argumenten die NCOI in het aanvraagdossier "Dossier NCOI, Accreditaties onder voorwaarden, Hogeschool NCOI, juli 2012" aandraagt. Daarnaast zijn alle achterliggende documenten waarop de besluiten onder voorwaarden zijn gebaseerd in de beschouwing betrokken. Dat waren de Hobéon paneladviezen, de besluiten van de NVAO en het panel had eveneens de beschikking over de informatiedossiers op grond waarvan de panels tot een oordeel zijn gekomen.

De Hobéon rapporten zijn systematisch geanalyseerd. Het panel draagt de argumentatie van deze Hobéon panels aan ter onderbouwing van het voldoen aan de voorwaarden waar het door middel van eigen steekproeven heeft kunnen vaststellen dat wat de Hobéon panels aan de hand van de plannen hebben kunnen vaststellen ook in de realisatie wordt aangetroffen.

Verder heeft het panel eigen vergelijkend onderzoek uitgevoerd aan de hand van de website van NCOI en materiaal dat is aangereikt. Verificatie heeft voorts plaatsgevonden door het bestuderen van de elektronische leeromgeving, studie van diverse documenten en gesprekken met een aantal betrokken gedurende een locatiebezoek op 14 november 2012 in de Utrechtse vestiging van NCOI (programma, zie bijlage 4). Op 13 november heeft het panel een voorbespreking gehouden en een aantal vragen en aandachtspunten geformuleerd.

Ruimschoots voor het locatiebezoek heeft het panel de volgende vragen voorgelegd aan NCOI:

- Een duidelijk overzicht van het moment waarop de opleidingen zijn gestart, en het aantal studenten dat onderwijs volgt binnen de opleidingen.
- Toegang tot de 'Online leeromgeving' van een selectie van de opleidingen die operationeel zijn.
- Documentatie met betrekking tot de inrichting van het werkplek in de 'Werkomgeving' van de student. Het panel krijgt graag een concreet beeld van de omkadering van het werkplek aan de hand van: concrete en toetsbare definitie van de beoogde competenties, opdrachten, studieactiviteiten, producten, toetsing, begeleiding van leren op de werkplek, portfolio's.
- informatie over de wijze waarop bij de verantwoording van studielast volgens het concurrency principe systematisch in rekening wordt gebracht in relatie tot de specifieke doelgroep van de opleiding.
- De competentiematrices van de betrokken opleidingen.
- Het panel nodigt NCOI nadrukkelijk uit om alle instrumenten die NCOI gebruikt om studietijdmetingen uit te voeren en de geplande en gerealiseerde studielast te bepalen, op tafel te brengen, ook wanneer er concrete plannen zijn op dat terrein in de nabije toekomst.
- Concrete informatie over het toelatingsbeleid, met name relevantie van de werkplek, vooropleiding, vrijstellingen en motivatie. Het panel verzoekt om de toelatingsdossiers van een ruime selectie van studenten te kunnen bestuderen tijdens het locatiebezoek. Het panel zou graag inzage krijgen in de concrete aantallen studenten die vrijstellingen ontvangen en over de omvang van die vrijstellingen, dit voor de deelnemende studenten aan onderhavige opleidingen.
- Tijdens het locatiebezoek zou het panel graag beschikken over inzage in het netwerk van partnerscholen, concrete activiteiten en evidenties van het commitment van de partnerscholen (lerarenopleiding BE en PABO) en eventueel modelcontracten.

NCOI heeft langs vier wegen documentatie en informatie aangereikt in antwoord op deze vragen:

1) In het document: "Accreditaties onder voorwaarden, aanvullende vragen, Hogeschool NCOI, November 2012;

2) NCOI heeft toegang gegeven tot de elektronische leeromgeving. Het ging om een selectie bestaande uit de volgende onderdelen:

Generieke modules

- Marketingmanagement
- Effectief communiceren en beïnvloeden
- Management en organisatie

Technische Bedrijfskunde

- ICT en Logistiek Management
- Bedrijfskundige analyse

MER

- Juridische en communicatieve vaardigheden

FSM

- Financiële rekenkunde
- Bedrijfseconomie

Elektrotechniek

- Digitale techniek
- Meet- en regeltechniek

PABO

- kernbegrippen basisonderwijs
- rekendidactiek I

Portfolio Techniek

Portfoliobegeleiding fase 1

Eindopdracht (MWD)

3) Tijdens het locatiebezoek heeft NCOI uitvoerige documentatie beschikbaar gesteld (zie bijlage 6)

4) In de gesprekken tijdens het locatiebezoek zijn de vragen aan de orde gesteld

5 Beoordeling generieke voorwaarden

5.1 De opleidingsspecifieke invulling van het programma (in plaats van een modulaire invulling via andere opleidingen).

Problematiek

Deze voorwaarde is voortgekomen uit de observatie van de NVAO dat het opleidingsaanbod van NCOI in belangrijke mate modulair is opgebouwd. Hierdoor ontstaat een matrixstructuur van opleidingen tegen (deels gedeelde) modules. Een analyse van die matrixstructuur wijst uit dat er een aanzienlijke overlap bestaat tussen opleidingen. De opleidingen bestaan voor een deel uit generieke modules die in een groot aantal opleidingen worden aangeboden. In bijlage 2 zijn de modules opgenomen die door verschillende opleidingen worden gedeeld. Het aandeel generieke modules kan per opleiding verschillen. Deze modules worden gevolgd door een studentenpopulatie uit verschillende opleidingen. Dat roept vragen op over de opleidingsspecifieke verdieping die in het programma kan worden gerealiseerd.

Hobéon panels

De dertien Hobéon panels signaleren dat de opleidingen modulair zijn opgebouwd. Hoewel nergens blijkt dat de panels zicht hadden op de overkoepelende matrixstructuur van onderdelen versus alle hbo-bacheloropleidingen van NCOI, zijn zij positief over de samenhang en opbouw in de opleidingen. Daarnaast worden verschillende evidenties aangedragen dat de opleiding kwalificeert voor de functies waarvoor wordt opgeleid. De adviesrapporten van de Hobéon panels dragen een reeks van positieve argumenten aan die kunnen worden verdeeld in argumenten die samenhangen met i) het ontwerp van het programma waarin de competenties systematisch worden uitgewerkt; ii) de horizontale en verticale samenhang in het programma en iii) de koppeling van het programma aan de beroepspraktijk.

i. Competenties:

Panels onderschrijven dat het ontwerpproces zorg draagt voor een systematische borging van aansluiting bij eisen en verwachtingen uit de beroepspraktijk. Eindkwalificaties zijn geformuleerd op basis van landelijke competenties, getoetst aan de hand van een benchmark met verwante opleidingen en aan niveaudecriptoren. Verder heeft een validatie door de Raad van Advies plaatsgevonden. Competenties zijn in het programma uitgewerkt door vertaling naar leerdoelen en beheersingsindicatoren die bij de toetsing weer aan de orde komen. Actualiteit van het programma wordt periodiek onder de loep genomen. Daar zijn kerndocenten en de Raad van Advies bij betrokken.

De panels leiden uit de literatuurlijsten en de inhoud van de modules en de beroepsvorming af dat de opleiding de studenten goed kwalificeert voor de functies waarvoor wordt opgeleid. De beroepsinhouden worden voldoende aan de orde gesteld in de opleidingen.

ii. Samenhang:

De panels zijn onverkort positief over de horizontale en verticale samenhang in de programma's. Een groot aantal panels spreekt van een 'solide samenhang'. Modules

binnen elke fase zijn op elkaar afgestemd. Binnen een fase kunnen modules in willekeurige volgorde worden doorlopen. Daar staat tegenover dat alle modules verplicht zijn en moeten zijn afgerond voordat aan de volgende fase kan worden begonnen. Hierdoor is ook duidelijke horizontale samenhang in het programma aanwezig.

Elementen die naar het oordeel van de Hobéon panels bijdragen aan de samenhang zijn:

- Introductie op de opleiding in een startbijeenkomst
- Per module toelichting op plaats daarvan in de opleiding en heldere leerdoelen
- De inhoud van de modules wordt actief onderling op elkaar afgestemd
- De opleiding kent een logische opbouw, en er vindt verticaal verdieping plaats
- Opbouw in vier fasen
- De eerste drie fasen worden afgerond met een integrerende eindopdracht, de vierde fase is het afstudeertraject
- Per fase wordt ook de beroepscompetentieontwikkeling afgesloten aan de hand van het portfolio
- De panels geven alle een inhoudelijke beschrijving van de inhoudelijke rode draden in het curriculum
- De opleidingen worden verzorgd door een kernteam van docenten die onderling enkele malen per jaar afstemmen.

iii. Koppeling aan de beroepspraktijk:

De panels beschrijven de rol van de beroepspraktijk in de opleiding. Vrijwel alle studenten (96% volgens de panelrapporten) volgen de duale variant. Deze studenten hebben twee jaar werkervaring en zijn voor minimaal 20 uur in de week werkzaam op een relevante werkplek. Die werkplek is getoetst en er vindt gestructureerd werkplek leren plaats aan de hand van praktijkopdrachten. Per module worden twee of drie praktijkopdrachten in het portfolio geplaatst. Aan de hand van het portfolio wordt de competentieontwikkeling van de student getoetst. Het werkplekleren is daarnaast ingekaderd door een arbeidsleerovereenkomst. Verder wordt de praktijkbegeleider geïnstrueerd. De beroepspraktijk maakt zo geïntegreerd onderdeel uit van de opleiding. Ook zijn de panels positief over de beroepservaring van de docenten.

Argumenten van NCOI

NCOI draagt in het informatiedossier waarin wordt beargumenteerd dat aan de voorwaarden is voldaan een aantal argumenten aan waarmee wordt onderbouwd dat de opleidingsspecifieke invulling van de opleidingen is gewaarborgd. Deze waarborgen zijn met name gelegen in i) het proces van het opleidingsontwerp en ii) de plaats van de modules in de leeromgeving zoals die door NCOI wordt aangeboden.

Ad i) In het opleidingsontwerp worden de beoogde eindkwalificaties zorgvuldig vastgesteld aan de hand van landelijke competentieprofielen en toetsing bij vertegenwoordigers van het werkveld. In het ontwerp van de opleiding komt het opleidingsspecifiek uitwerken van de beoogde eindkwalificaties in modules op de eerste plaats, vervolgens wordt nagegaan welke groepen van kwalificaties en leerdoelen verantwoord ingevuld kunnen worden door meer generieke modules. Iedere opleiding kent dan ook specifieke eigen modules, naast een aantal generieke modules (en in een enkel geval ook domeinspecifieke modules, die door meer opleidingen in het domein worden gedeeld).

Ad ii) Daarnaast wordt de plaats van de modules in de leeromgeving toegelicht. Die leeromgeving draagt bij aan een concrete koppeling tussen theorie en praktijk. Het Actie Leer Principe (ALP) en de elektronische leeromgeving: 'e-Connect' ondersteunen de

samenhang tussen de werkomgeving en de bijeenkomsten. Er worden gerichte opdrachten gegeven om het geleerde (in de modules) te verwerken en toe te passen in de werkomgeving. Daarnaast worden studenten middels digitale opdrachten uitgedaagd om samen kennis te construeren. De 'modules' maken vanuit dit perspectief maar een beperkt deel uit van het totale curriculum, namelijk minder dan 50%. De praktijkopdrachten, eindopdrachten, specifieke beroepscompetentieontwikkeling en het afstuderen vormen het andere deel van de opleiding. Hierdoor wordt de opleiding nadrukkelijk gekoppeld aan de relevante werkomgeving van de student (die is getoetst op passende werkomgeving). Door die koppeling wordt wat in de modules wordt onderwezen nadrukkelijk opleidingsspecifiek gemaakt. De ontwikkeling van de beroepscompetenties wordt door de student aangetoond middels een portfolio.

Bevindingen van het panel

NCOI kent een modulair onderwijsaanbod. Per opleiding worden specifieke, domeinspecifieke en generieke modules onderscheiden. NCOI heeft in de aanvullende informatie per opleiding aangegeven welke modules als generiek moeten worden aangemerkt en welke modules opleidingsspecifiek zijn.

NCOI onderstreept dat in het ontwerpproces per opleiding wordt nagegaan welke competenties moeten worden gerealiseerd door opleidingsspecifieke modules in te zetten. Voor meer algemene competenties worden generieke modules ingezet. De competentiematrix van de opleidingen is daarbij leidend.

Naar het oordeel van het panel zijn de competentiematrices voldoende opleidingsspecifiek ingevuld. Deze zijn niet zeer gedetailleerd uitgewerkt maar wel praktisch en helder. Het systematische ontwerpproces is navolgbaar in de documentatie en er vindt voldoende toetsing plaats aan de eisen van het werkveld en de vakgenoten.

Het panel heeft door middel van een steekproef geverifieerd of opleidingen inhoudelijk voldoende opleidingsspecifiek zijn ingevuld. Het gaat daarbij om opleidingen waarvan de panelleden de curricula van verwante instellingen goed kennen. Dat zijn: de Lerarenopleiding Basisonderwijs (PABO), Toegepaste psychologie, Bestuurskunde en Facility Management. Deze opleidingen zijn naar het oordeel van het panel voldoende opleidingsspecifiek vorm gegeven. Dat is een bevestiging van de bevindingen van de Hobéon panels. Er is naar het oordeel van het panel geen aanleiding om de bevindingen van de Hobéon panels op dit punt in twijfel te trekken.

De realisatie van de curricula wijkt verder niet substantieel af van de curricula die door de Hobéon panels zijn beoordeeld. Er zijn wel kleine aanpassingen zichtbaar in de modules, onder andere naar aanleiding van de commentaren van de Hobéon panels. Dit is een bevestiging dat NCOI de actualiteit van de opleidingen bewaakt en aanpassingen doorvoert.

In de generieke modules komen algemene competenties aan de orde. Bij vele andere instellingen wordt het onderwijs in dergelijke algemene competenties en vaardigheden eveneens opleidingsoverstijgend verzorgd.

NCOI en de studenten voeren aan dat de generieke modules voldoende praktijkopdrachten bevatten die in de eigen relevante werkomgeving kunnen worden ingevuld. Het panel treft daarnaast relevante casuïstiek aan.

De studenten zijn positief over de mogelijkheden om de praktijkopdrachten toe te spitsen op een relevante werkomgeving. NCOI heeft er daarbij aandacht voor dat de studenten ook kennis maken met andere delen van het werkveld.

Conclusie van het panel

Er zijn voldoende evidenties dat er sprake is van een opleidingsspecifieke invulling van de opleidingen. Daarnaast kan worden vastgesteld dat de opleiding een aantal waarborgen heeft die er voor zorg dragen dat deze opleidingsspecifieke invulling wordt bewaakt.

5.2 Een heldere begroting en verificatie van de studielast

Problematiek

In de panelrapporten wordt de studielast op verschillende plaatsten onderbouwd. Hierbij blijft het onduidelijk of de geplande studielast ook spoort met de gerealiseerde studielast. Die twijfel wordt ingegeven door:

- onrealistische begrotingen van de geplande studielast voor een werkende student
- dat beeld wordt nog versterkt door de gerealiseerde studieduur. Studenten studeren gemiddeld bijzonder snel af (binnen de tijd van 4 jaar): uit de generieke rendementsgegevens van NCOI blijkt dat de hbo-bachelorstudenten gemiddeld 3,4 jaar over hun bacheloropleiding doen
- gebrek aan onderbouwing voor de begroting van het werkplekleren
- inconsistentie in de begrotingen van de studielast tussen opleidingen
- onduidelijkheid over de voldoende onderbouwing van vrijstellingen
- in het ontwerp wordt een deel van de studielast toegerekend aan nogal vage concurrency effecten
- in de specificatie van studieactiviteiten is het de vraag of er geen dubbele registratie van een activiteit plaats vindt
- informatie op de website suggereert dat de opleiding in drie jaar af te ronden is. De beschrijving op de website van NCOI meldt

"Bacheloropleidingen hebben een wettelijke duur van 4 jaar. Aangezien Hogeschool NCOI de opleidingen speciaal ontwikkelt voor werkenden, kunt u afhankelijk van de juiste werkervaring, uw werkplek en de hoeveelheid tijd die u besteedt aan uw studie, de opleiding in 3 jaar afronden". Het is de vraag of dit realistisch is.

Hobéon panels

De panels van Hobéon komen met een aantal berekeningen en argumenten. In het adviesrapport van de generieke audit staat de volgende passage:

"De duale opleidingen van NCOI kennen een relatief beperkt aantal contacturen. Deze contacturen zijn onder te verdelen in uren dat de student colleges volgt (ca. 3 per week) en uren dat de student in contact staat met NCOI-docenten en collega-studenten via e-Connect (ca. 9 uur). Per opleiding komt het aantal contacturen op ca. 12 uur per week. Aan zelfstudie (literatuurstudie, examenvoorbereiding en het uitvoeren van lesopdrachten) wordt de student geacht zo'n 14 uur per week te besteden. Op de werkplek voert de gemiddelde student per week ongeveer 8 uur aan praktijk-/portfolio-opdrachten uit en besteedt hij ca. 6 uur aan het opstellen van rapportages".

Opvallend is dat de panels zonder uitzondering de studielast onderschrijven zoals die wordt verantwoord. Een aantal panels spreekt expliciet van een zware opleiding. Dat is het geval bij de opleidingen: Elektrotechniek, Toegepaste Psychologie, de Tweedegraads

lerarenopleiding, Werktuigbouwkunde en Management in de Zorg. In het algemeen concluderen de panels dat "NCOI de studielast voor duale en eventuele deeltijd studenten, goed beheerst en maatregelen zal nemen als de studievoortgang wordt belemmerd".

Hierbij moet worden bedacht dat studielast in het toenmalige kader aan de hand van het volgende criterium werd beoordeeld: 'het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen'.

Wat betreft de vrijstellingen beschrijven de panels de procedure zoals die wordt gevolgd. NCOI kent een (gecertificeerde) EVC procedure. NCOI heeft een procedure opgesteld waarlangs een examencommissie op basis van een zogenaamd ervaringscertificaat, opgesteld door een erkende EVC-aanbieder, tot de vaststelling van een Persoonlijk Opleidingsplan voor een student kan komen, waardoor bepaalde studieonderdelen vrijgesteld kunnen worden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen van programmaonderdelen dient een schriftelijk en gemotiveerd verzoek te worden ingediend bij de betreffende domeinexamencommissie. De Examencommissie doorloopt zes stappen bij elk Persoonlijk Opleidingsplan op basis van erkenningen. Deze worden door het auditteam als voldoende uitputtend beschouwd en garanderen een goede aansluiting bij de EVC-procedure.

Panels stellen vast dat het toelatingsbeleid transparant is. De relevantie van de werkplek wordt getoetst.

Panels dragen in sommige gevallen de doelgroep aan: " Studenten vervullen veelal al het beroep waar zij voor worden opgeleid, wat een versterkend (lees: versnellend) effect heeft op de opleiding. Door de werkervaring en werkomgeving van de student kan nieuwe kennis en kunnen nieuwe inzichten beter en sneller worden geplaatst. Deze betere startsituatie vanuit een relevante werkomgeving op hbo-niveau, zorgt er dan ook doorgaans voor dat de student de opleiding in een kortere studieduur kan voltooien dan bij een voltijdse opleiding het geval zou zijn geweest". De panels gaan niet in op mogelijke concurrency effecten die optreden bij werkplekieren.

Argumenten van NCOI

Ter onderbouwing van de studielast presenteert NCOI een specificatie van de studielast per onderdeel, waarbij een onderscheid gemaakt wordt naar de verschillende studieactiviteiten.

Bij het ontwerpen van de opleiding worden algemeen geaccepteerde normen gehanteerd voor het bepalen van de studielast (bijvoorbeeld een aantal pagina's literatuur bestuderen per uur). Dit resulteert in een presentatie van de studieactiviteiten en de daaraan verbonden studielast per week.

Tabel 2: studielast per week

	Vorbereiding OLO	Les-uren	Follow up OLO	Literatuur-studie	Vorbereiding en examenen	Oprachten	Rapportage	Beroeps-vorming	Totaal per week
	Niet-werkplekgebonden activiteiten					Werkplekgebonden activiteiten			
	Contacturen ¹								
Fase 1	3	3	4	4	5	5	6	8	38

¹ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

Fase 2	3	3	4	4	5	5	6	8	38
Fase 3	3	3	4	4	3	5	6	10	38
Afstuderen				10		8	10	10	38

De elementen die ter onderbouwing van de voorgeschreven totale studielast van 240 EC worden aangedragen zijn samengevat:

- NCOI rekent met 44 werkweken in het jaar (in de adviesrapporten worden ook wel 47 weken genoemd, zie bijvoorbeeld Management in de Zorg, of 42 weken zie Technische Bedrijfskunde)
- In iedere fase van de studie wordt een studieweek van 38 uur studieactiviteiten gepland.
- In fase 1 worden 6 modules van 8 EC gevolgd, totaal: 48 studiepunten. Daarnaast maken de eindopdracht (6 EC) en de beroepscompetentieontwikkeling (6 EC) deel uit van deze fase, totaal: 60 EC.
- Fase 2 bestaat uit vier modules van 12 EC, totaal 48 studiepunten. Daarnaast eveneens 6 studiepunten eindopdracht en 6 studiepunten beroepscompetentieontwikkeling, is totaal 60 EC.
- Fase 3 kent een gelijke opbouw waarbij twee modules een minor vormen, Totaal 60 EC.
- De afstudeerfase kent een half jaar werken aan de scriptie (30 EC) en 30 EC die worden besteed aan beroepscompetentieontwikkeling en/of stage.

Deze presentatie van de studielast telt op tot 240 EC.

NCOI heeft daarnaast studenten gevraagd naar de gerealiseerde studielast. Deze evaluatie heeft plaatsgevonden onder een representatieve steekproef van 330 studenten.

Tabel 3 Uitkomsten evaluatie gerealiseerde studielast

	Begroot	Werkelijk
	Uur/week	
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan het bestuderen van literatuur.	4,0	3,7
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan het voorbereiden van de lessen.	3,0	2,9
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan de lessen	3,0	3,0
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan de follow-up van de lessen.	4,0	3,4
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan het maken van opdrachten.	5,0	4,4
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan het voorbereiden van examens.	5,0	3,6
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan de verschillende vormen van verslaglegging.	6,0	2,1
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan de competentieontwikkeling op mijn eigen werkplek.	8,0	1,7
Ik besteed per week gemiddeld zoveel tijd aan de eindopdracht per fase		
Totaal	38,0	24,8

Het verschil tussen de begrote studielast en de werkelijke studielast bij het item 'competentieontwikkeling op de eigen werkplek' verklaart NCOI als volgt: "Naar aanleiding van deze enquête is met studenten gesproken ter verificatie van de uitkomsten en een mondelinge, kwalitatieve toelichting te geven op de studielast. Studenten geven aan de tijd die ze besteden op hun werkplek niet te ervaren als studie. Doorvragen leert dat de uren op de werkplek dan hoger worden gewaardeerd dan dat studenten in de enquête hebben weergegeven. Het aantal uren komt overeen met de aantal uren die in de ontwerpfase van de opleidingen worden gehanteerd in het concurrency principe van 10-15 uur per week".

In aanvullende informatie de NCOI na afloop van het locatiebezoek aan het panel ter beschikking heeft gesteld hanteert NCOI de volgende definities voor de deeltijdse en duale variant.

Deeltijdse opleiding

Opleiding die zodanig is ingericht dat de student naast het verrichten van onderwijsactiviteiten ook andere werkzaamheden kan verrichten. Deze werkzaamheden zijn niet als onderwijseenheden aangemerkt en leveren niet noodzakelijkerwijs studiepunten op.

Duale opleiding

Opleiding die zodanig is ingericht dat het volgen van onderwijs gedurende één of meer perioden wordt afgewisseld met beroepsuitoefening in verband met dat onderwijs. De opleiding bestaat dan uit een onderwijs- en een werkdeel. Het werkdeel is onderdeel van het onderwijsprogramma van de opleiding levert daarmee studiepunten op.

Bevindingen van het panel

Het panel stelt in de eerste plaats vast dat de opleidingen geen duidelijke definities hanteren van de deeltijdse en de duale variant. Het onderscheid bij NCOI is gelegen in het al of niet beschikbaar zijn van een werkplek.

De consequentie is dat in de deeltijdse opleiding de studielast wordt verantwoord aan de hand van concrete studieactiviteiten, die tot de opleiding behoren, verantwoord: literatuur bestuderen, (praktijk)opdrachten maken, contacturen, discussie, eindopdrachten, etc.

Een duale opleiding is zodanig ingericht dat het volgen van onderwijs gedurende een of meer perioden wordt afgewisseld met beroepsuitoefening in verband met dat onderwijs. De werkplek wordt betrokken bij de opleiding.

Er blijken binnen de wettelijke kaders ook mogelijkheden om bij een deeltijdse variant eisen te stellen aan de werkring zodat de werkring kan worden benut voor de uitvoering van leeractiviteiten in het kader van de opleiding. In die situatie komen de duale en deeltijdse variant dicht bij elkaar te liggen.

Voor beide situaties geldt dat aan werkpleklers alleen studiepunten kunnen worden toegekend wanneer sprake is van een goedgekeurde werkring. Bij NCOI is dat alleen in de duale variant aan de orde.

De studielast van het deel van de duale opleiding dat wordt gevormd door de beroepsuitoefening in verband met het onderwijs, bedraagt een door het instellingsbestuur in de onderwijs- en examenregeling te beargumenteren aantal studiepunten. De WHW stelt eisen aan OER en onderwijsleerplek. Wat betreft de studielast moet in de onderwijs- en examenregeling voor een duale opleiding worden aangegeven:

- a. de minimale studielast van het onderwijsdeel,
- b. de tijdsduur van de periode of de gezamenlijke tijdsduur van de perioden die ten minste in de beroepsuitoefening wordt doorgebracht, en
- c. de minimale studielast van het deel van de opleiding dat wordt gevormd door de beroepsuitoefening.

Daarnaast vindt de beroepsuitoefening binnen een duale opleiding plaats op basis van een overeenkomst, gesloten door de instelling, de student en het desbetreffend bedrijf of de desbetreffende organisatie.

Alleen wanneer sprake is van een werkkring die voldoet aan de eisen die de opleiding daaraan stelt kunnen delen van het curriculum beargumenteerd worden toegerekend aan het werkplekleren. Het toekennen van studiepunten voor het werkplekleren kan pas gebeuren na een degelijke toetsing. Dat moet worden geregeld in het OER en in de leerarbeidsovereenkomst.

In de deeltijdse variant waar geen sprake is van een goedgekeurde werkplek behoort de studielast volledig te worden verantwoord als onderdeel van de opleiding.

NCOI hanteert in de praktijk een definitie van de deeltijdse en de duale variant die onderscheidend is op het punt van de beschikbaarheid van een goedgekeurde relevante werkkring. De deeltijdse variant wordt gevolgd door studenten zonder een relevante werkkring. De duale variant door studenten met een relevante werkkring.

NCOI richt zich op studenten met twee jaar werkervaring die beschikken over een relevante werkkring op hbo-niveau voor ten minste twintig uur in de week. Deze studenten worden in de duale variant toegelaten. NCOI rapporteert dat het overgrote deel van de studenten de duale variant volgen. Het onderwijs aan deze duale studenten moet voldoen aan de bovengenoemde inrichtingseisen. Studenten die niet beschikken over een relevante werkkring volgen de deeltijdse variant. Zij zullen aanvullend een stage moeten lopen van een half jaar, waar studenten in de duale variant 30 EC krijgen toegekend op grond van beroepscompetentievorming op de werkplek.

Het panel is voor beide varianten gehouden om te komen tot de vaststelling dat de wettelijk vereiste studielast van 4 x 60 EC is 240 EC wordt verantwoord. Systematische vrijstellingen, op grond van doelgroep of om andere redenen, zijn niet toegestaan. Vrijstellingen moeten individueel worden onderbouwd en de toekenning van studiepunten moet door de examencommissie kunnen worden verantwoord. Wanneer sprake is van een goedgekeurde werkkring kunnen delen van de studielast verantwoord worden als leren op de werkplek. In het geval van NCOI is dat alleen in de duale variant aan de orde.

De studielast wordt uitgedrukt in studiepunten. Elk studiepunt staat voor 28 uren studie door de normstudent.

Met betrekking tot de duale opleiding stelt het panel aan de hand van het model voor leerarbeidsovereenkomst vast dat NCOI de vereiste zaken regelt in een overeenkomst tussen werkgever, student en opleidingsinstituut. Verificatie aan de hand van enkele studentendossiers en gesprekken met studenten en portfoliobegeleiders tonen aan dat NCOI deze overeenkomsten ook daadwerkelijk afsluit. De geschiktheid van de werkplek voor het leren op de werkplek wordt getoetst. In de Arbeidsleerovereenkomst wordt 90 EC van de totale 240 EC van de opleiding toegerekend aan werkplekleren.

Het panel is van oordeel dat het 'concurrency effect' niet generiek kan worden gekwantificeerd op grond van wat daarover bekend is in de internationale onderwijskundige literatuur.

Het panel kan wel sympathie kan op brengen voor de redenering dat volwassen werkende studenten efficiënter en effectiever kunnen studeren. Deze studenten beschikken immers al over een cognitief raamwerk waardoor de stof eenvoudiger kan worden geplaatst. Daarnaast beschikken deze studenten over organisatie- en studievaardigheden die effectiever studeren mogelijk maken. Wel merkt het panel op dat ook voor deze efficiency

en effectiviteitswinst nog geen harde empirische veralgemenisering kan worden gevonden in de onderwijskundige literatuur.

In de studielastberekeningen die NCOI presenteert wordt een aanzienlijk deel toegerekend aan werkplek gebonden activiteiten (zie tabel 2). Deze activiteiten resulteren deels in een portfolio aan de hand waarvan beroepscompetentievorming op de werkplek wordt aangetoond. De verantwoording van dit deel van de studieactiviteiten is voor de deeltijdse studenten (die bij NCOI niet beschikken over een goedgekeurde werkplek) niet volledig te verantwoorden. NCOI voert hier wel aan dat voor de deeltijdse studenten casuïstiek en virtuele bedrijven beschikbaar zijn. Naar het oordeel van het panel is deze onderbouwing niet sluitend. De werkomgeving is een fundamenteel onderdeel van de leeromgeving en een voorwaarde voor de beroepscompetentieontwikkeling. Praktijkopdrachten aan de hand van de casuïstiek of een virtueel bedrijf kunnen die werkomgeving niet vervangen.

Wanneer er wél sprake is van een relevante werkplek vraagt het panel zich af of het portfolio assessment een voldoende instrument is om studiepunten toe te kennen aan de beroepscompetentievorming op de werkplek. Hoewel NCOI een scheiding maakt tussen portfolio begeleider en assessor blijft het instrument mager als toetsingsinstrument voor beroepscompetentievorming. In een eenvoudig vinklijstje wordt vastgesteld of de student groei vertoont op de beoogde competenties waarna aanzienlijke aantallen studiepunten worden toegekend aan beroepscompetentievorming. Er is geen of nauwelijks een relatie met de achterliggende studieactiviteiten.

Het panel is van oordeel dat de wijze waarop de gerealiseerde studietijd is gemeten door NCOI veel methodische vragen oproept. De aanpak resulteert in onbetrouwbare en vermoedelijk sociaal wenselijke post hoc percepties en de gedetailleerde opsplitsing van de studieactiviteiten in de vraagstelling heeft waarschijnlijk dubbeltellingen tot gevolg. Voorts worden delen van de gemeten studietijd generiek toegerekend aan het betrekkelijk vage concurrency principe.

Het panel kan ook niet meegaan in de redenering dat studielast wordt toegerekend aan beroepsvorming op de werkplek zonder dat dit een intentionele activiteit is die door de opleiding wordt gestructureerd. Wij leren altijd en leren hopelijk ook af en toe iets af, maar met studielast wordt een gerichte studieactiviteit beoogd die door de opleiding wordt gestructureerd en getoetst.

De wetgever vraagt een verantwoording van 4x60 EC, is 240x28 studiebelastingsuren, waarbij in de duale variant dus 90 EC over de totale opleiding zou moeten worden gerealiseerd op de werkplek. Het overige onderwijsdeel bedraagt dan 150 EC.

Het panel heeft een aantal onderdelen uit verschillende opleidingen inhoudelijk bestudeerd (zie de paragraaf Werkwijze). De modules met een omvang van 8 EC kennen een vaste opbouw rondom zes lessen (bij 12 EC 8 lessen). Per les moet een hoeveelheid literatuur worden bestudeerd en worden gestructureerde voorbereidingsopdrachten, praktijkopdrachten en verwerkingsopdrachten aangereikt. De module wordt afgerond met een tentamen, een essay of een andere toetsvorm.

Het panel heeft geen aanleiding gevonden om te twifelen aan het niveau van het materiaal, sommige opdrachten waren zeker van goede kwaliteit. Studenten waarderen de praktijkopdrachten waarmee ook het portfolio wordt opgebouwd. De interactie tussen

studenten en docenten op het digitale e-Connect platform lijken wisselend. Het is overigens niet eenvoudig om een goed beeld te krijgen van de interacties op het platform. Docenten en studenten hebben hiervan uiteenlopende percepties. Een eigen toegang tot het interactieve deel bleek niet mogelijk, het panel kan hier derhalve niet op eigen waarneming af gaan. Het panel heeft dit als een duidelijke beperking in het onderzoek ervaren. In de toekomst moeten panels beter in staat worden gesteld om een beeld te krijgen van de student-student en student-docent interacties op e-Connect. Zeker omdat hieraan het overgrote deel van de contacturen wordt toegerekend.

Een grove schatting aan de hand van de modules komt uit op 18-22 studiebelastinguren per week voor een 'norm-student', die nominaal studeert. Dat wordt bevestigd door de gesprekken met studenten en docenten. Daarvan zullen naar schatting 5-10 uur werkplek gebonden activiteiten zijn en 12-16 uur niet werkplek gebonden activiteiten (onderwijsdeel). Naar het oordeel van het panel is dat direct ook een realistische en maximale studielast voor de doelgroep van NCOI.

Waarschijnlijk moet ook de karakterisering van enkele opleidingen als 'zwaar' door Hobéon panels in dat licht geplaatst worden. Uit evaluaties blijkt ook dat studenten een grote investering moeten doen om de opleiding af te ronden en soms 'op hun tandvlees' de eindstreep halen.

Wanneer het panel deze vaststelling legt naast de verantwoording van de studielast in studiebelastinguren per week door NCOI (zie hierboven), dan moet het panel vaststellen dat die verantwoording niet kan worden gevalideerd. Er worden evident activiteiten dubbel geregistreerd of onder het vage 'concurrency begrip' gebracht. De betreffende tabel 2 is geen representatie van intentionele en begeleide studietijd. Het mag duidelijk zijn dat het weinig zinvol is om studielast zo vaag te definiëren dat het onmogelijk wordt om de concreet gerealiseerde studietijd te meten.

In het gesprek met de delegaties van NCOI is onderkend dat de presentatie van de studielast per week niet realistisch is, wanneer uitgegaan wordt van intentionele onderwijsactiviteiten.

Hoewel de niet werkplek gebonden activiteiten (onderwijsdeel) dicht in de buurt komen van de normatieve 19 uur die daar voor staan in de eerste drie fasen van de opleiding (38 uur totaal, verdeeld over werkplek en niet-werkplek gebonden activiteiten), heeft het panel de indruk dat ook hier een deel onverantwoord blijft. De werkplekgebonden activiteiten worden in grotere mate onvoldoende verantwoord. Het portfolio biedt onvoldoende verantwoording voor het aanzienlijke aantal studiepunten dat hier wordt toegekend.

Dat geldt zowel voor de deeltijdse als voor de duale variant, hoewel de duale variant meer ruimte biedt om werkplekgebonden activiteiten aan de opleiding toe te rekenen. Voor de deeltijdse variant is dat niet mogelijk. Hier faalt de argumentatie dat simulatiebedrijven de werkplek in de duale variant zou kunnen vervangen. Het gaat immers vaak om specifiek werkplek gebonden vaardigheden en competenties. Ook het opbouwen van een portfolio is aan een werkplek gebonden. Een stage van een half jaar kan daar onvoldoende compensatie bieden. Daar komt nog bij dat NCOI de overstap van deeltijd naar duaal niet goed heeft geregeld. Een student kan de opleiding in de deeltijdse variant volgen (zonder een werkplek en met uitstel van de stage naar de laatste fase van de studie). Wanneer die student in het laatste jaar een baan vindt kan worden afgestudeerd in de duale variant. Het

is volstrekt onduidelijk op welke grond dan studiepunten aan het werkplek gebonden leren in de eerdere fasen worden toegekend.

Het panel heeft zich verdiept in de vrijstellingen die zijn verleend aan de hand van: overzichten van alle vrijstellingen voor de studenten in onderhavige opleidingen, bestudering van het vrijstellingsbeleid, een steekproef van enkele studentendossiers en een gesprek met de examencommissie. Daaruit concludeert het panel dat vrijstelling zorgvuldig en alleen op grond van certificaten of goed onderbouwde eerder verworven competenties wordt toegekend. De omvang van het aantal vrijstellingen is in het algemeen ook beperkt. Bij een enkele opleiding kan dit iets hoger liggen, maar is dan goed verklaarbaar (bijvoorbeeld omdat studenten in de financiële sector op grond van deelcertificaten vrijstellingen verkrijgen).

Het panel constateert tevens dat NCOI in het onderwijsmateriaal separaat een E-learning variant aanbiedt. Deze variant kan zonder contactmomenten worden doorlopen. Ten behoeve van deze variant zijn aanvullende opdrachten opgenomen. Bij navraag blijkt het panel dat het NCOI op deze wijze er voor zorgt draagt dat het onderwijs tijd- en plaatsafhankelijk kan worden gevolgd door studenten die niet in staat zijn om deel te nemen aan de lessen. De contactmomenten op e-Connect worden wel behouden. Het panel is te verstaan gegeven dat geen enkele opleiding volledig in de E-learning variant kan worden gevolgd en alleen wordt ingezet bij doelgroepen die niet aanwezig kunnen zijn tijdens de lessen.

Conclusie van het panel

Het panel ziet zich voor een dilemma geplaatst. Dat dilemma is binnen de opdracht van het panel niet op te lossen.

Het is evident dat de wetgever heeft beoogd dat de studielast van een opleiding kan worden verantwoord en dat studiepunten alleen mogen worden toegekend op grond van studieactiviteiten (of individueel onderbouwde vrijstellingen). Ook op de website van de NVAO wordt bij de definitie van studielast verwezen naar studie-uren. NCOI presenteert in dit licht een verantwoording van de studielast die niet sluitend is.

Het panel heeft sympathie voor de argumentatie van NCOI dat voor zijn doelgroep van de werkende student de eisen niet realistisch zijn en stelt met de Hobéon panels vast dat de opleidingen voor deze doelgroep zwaar, maar te doen, zijn. De opleidingen halen het maximale uit de doelgroep binnen de grenzen van het studeerbare.

Dat gezegd hebbend blijft het zorgelijk dat er geen acceptabele meting van de gerealiseerde studietijd is uitgevoerd. De post-hoc rationalisaties van de studielast maken gebruik van een verwarrende gedetailleerde classificatie van studieactiviteiten waardoor herleiding naar concrete activiteiten van de student onbetrouwbaar wordt. Presentaties van de studielast door NCOI zijn niet realistisch en ongeloofwaardig. Er zijn ook indicaties dat de studielast in de ontwerpfase niet consistent wordt gepland of in beeld gebracht.

Het panel wil in dit verband ook opmerken dat de passage die op de website van NCOI werd aangetroffen over de studielast naar zijn oordeel niet realistisch is.

Het gaat dan om de volgende passage:

"Bacheloropleidingen hebben een wettelijke duur van 4 jaar. Aangezien Hogeschool NCOI de opleidingen speciaal ontwikkelt voor werkenden, kunt u afhankelijk van de juiste werkervaring, uw werkplek en de hoeveelheid tijd die u besteedt aan uw studie, de opleiding in 3 jaar afronden".

Het panel onderschrijft echter dat in volwasseneneducatie rekening mag worden gehouden met studenten die efficiënter en effectiever studeren, hoewel dat effect niet betrouwbaar kan worden gekwantificeerd. Er is dan ook geen enkel onderwijskundig argument waarom NCOI wél aan de voorwaarden zou voldoen, wanneer dit effect in rekening gebracht worden.

Het panel stelt voorts vast dat de beschreven problematiek generiek voor alle opleidingen van NCOI geldt. Het is niet duidelijk waarom dit panel, bij deze opleidingen, gevraagd wordt om juist dit aspect nader te valideren. Nog recent heeft de NVAO in dit opzicht volledig gelijke opleidingen positief geaccrediteerd. In die rapporten wordt rekening gehouden met de doelgroep en wordt de gerealiseerde studielast soms mede gewogen in het licht van de behaalde eindkwalificaties

Bij een aantal recente positieve accreditaties gaat het om heraccreditaties of is het panel in de gelegenheid geweest om de eindwerken te bestuderen. In één geval ging het om een verificatie, mede aan de hand van het gerealiseerde eindniveau. Deze panels zijn positief over het gerealiseerde eindniveau. Dit panel is niet in de positie om het gerealiseerde niveau mee te wegen, maar stelt vast dat NCOI op dit punt vertrouwen heeft verworven, op grond van een aantal eerdere beoordelingen die door de NVAO werden gevalideerd.

Het panel wil ook niet voorbij gaan aan de vaststelling dat hier sprake is van een geïsoleerde kadrering van een probleem. Zeker wanneer de werkelijkheid van de gerealiseerde studielast in het hoger onderwijs in het algemeen in ogenschouw wordt genomen. Het panel heeft aan de hand van de Studentenmonitor de gemiddelde gerealiseerde studietijd voor deeltijdopleidingen in het hbo vergeleken en vastgesteld dat deze in 2011 ongeveer 24 uur en 2012 gemiddeld 26 uur per week is. (www.studentenmonitor.nl). De relatie met de geprogrammeerde studielast is moeilijk te leggen omdat niet kan worden vastgesteld of deze studenten nominaal studeren.

Het panel vraagt zich derhalve af of de vraagstelling die zij van de NVAO in deze geïsoleerde vorm heeft meegekregen wel tot een relevant antwoord kan leiden in het kader van het besluit dat de NVAO moet nemen.

5.3 Vorming van kernteams met passende kwalificaties

Problematiek

Ten tijde van de toetsing door de panels werden enkele docententeams nog opgebouwd. Uitspraken van de panels zijn soms maar op enkele cv's gebaseerd. Daarnaast kon in sommige gevallen een grote discrepantie worden gesignaleerd tussen de ambitie van NCOI en de realisatie daarvan in het docententeam.

NCOI heeft de ambitie om de teams voor 80% uit docenten met een masterkwalificatie te laten bestaan.

NCOI werkt met freelance docenten. Er zijn maar enkele docenten met een vaste aanstelling.

Hobéon panels

De panels beoordelen de teams aan de hand van de beschikbare cv's en gesprekken met docenten. Daarbij worden de ervaring in het werkveld, de didactische vaardigheden en de kwalificaties van de docenten beoordeeld. Verder wordt een inschatting gemaakt van de beschikbare capaciteit.

De Hobéon panels zijn positief over de beoogde docententeam. Er wordt gesproken van 'ruime werkervaring' en 'ervaring in het domein'. Ook een goed esprit de corps wordt aangedragen (Elektrotechniek)

De didactische vaardigheden worden gemonitord in de studentenevaluaties waarbij een scherp criterium wordt gehanteerd (een 8).

De Hobéon panels beschrijven in alle gevallen de kwalificaties van de docenten (uitzondering FM). In twee andere gevallen zijn er geen master gekwalificeerde. Zie onderstaande Tabel 4.

De panels gaan allemaal in op de samenhang in het docententeam. De kern docenten vervullen hierin een belangrijke rol. Er zijn Teambijeenkomsten en Kalibreersessies. De docenten weten welke plek de onderdelen hebben in het totale curriculum. De volgende passage is kenmerkend:

" Een punt van continue aandacht blijft, naar het oordeel van het auditteam, de mate van betrokkenheid van de docenten bij iedere opleiding. Dit is inherent aan het NCOI-model, waarin gewerkt wordt met een pool van flexibele freelance docenten, die vaak in meerdere opleidingen doceren. Dit vergt naar het oordeel van het panel een extra focus van docenten op de eigenheid van iedere opleiding en de samenhang binnen ieder curriculum. De door NCOI ingestelde startbijeenkomsten, vakoverleggen en kalibreersessies vindt het panel daartoe goede instrumenten".

Argumentatie NCOI

NCOI presenteert in het document ter onderbouwing van het voldoen aan voorwaarden de beknopte curricula vitae van de betrokken docenten. In uitwisseling tussen het panel en NCOI is daaruit onderstaande tabel 4 gedestilleerd.

- het gaat om circa 170 docenten waarvan er circa 29 voor twee opleidingen werken (altijd inhoudelijk samenhangend). Slechts één docent verzorgt een overkoepelend vak in vier opleidingen. Dit suggereert dat er domeinspecifieke teams zijn.
- Een aantal opleidingen realiseert de ambitie met betrekking tot het percentage mastergekwalificeerde docenten. Er zijn echter ook een aantal opleidingen die ver onder de ambitie scoren.
- MWD en Elektrotechniek scoren ook landelijk gezien aan de lage kant. Daar staat tegenover dat juist bij Elektrotechniek het Hobéon panel de werkvelddeskundigheid en het enthousiasme prijst. Bij CMV is het aantal mastergekwalificeerde docenten betrekkelijk laag (hoewel het hier om een klein team gaat en er een landelijke problematiek speelt).

Tabel 4: Percentage master gekwalificeerde (*) docenten in Kernteams

	Hobéon-panels (**)	Huidige stand (***)
Bestuurskunde	75%	87%
Culturele en Maatschappelijke Vorming	0%	45%
Elektrotechniek	33%	33%
Facility management	Geen opgave	59%
Financial Services Management	83%	73%
Leraar Bedrijfseconomie	100%	73%
Management in de zorg	50%	67%
MER	71%	98%
MWD	0%	43%
PABO	25%	67%
Toegepaste psychologie	100%	85%
Werktuigbouwkunde	75%	76%
Technische Bedrijfskunde (*)	62%	
Generiek	90%	

*) Bij de opleiding HBO Bachelor Technische Bedrijfskunde ontbreekt de samenstelling van het kernteam (voorwaarde niet opgenomen in NVAO besluit)

**) Kwalitatieve uitspraak vertaald naar percentage

***) Getoetst door NCOI

Bevindingen van het panel

Het panel constateert dat de docententeams in het algemeen voldoen aan de gestelde voorwaarden. NCOI kent een geprofessionaliseerd personeelsbeleid. Docenten worden geworven aan de hand van een profiel dat wordt opgesteld door de hogeschool. Daarbij wordt bij voorkeur een masterkwalificatie gevraagd maar dat is nog niet voorgeschreven. NCOI hecht ook veel belang aan de ervaring in de beroepspraktijk. Het panel heeft kennis genomen van de profielen en vastgesteld dat NCOI aan de hand van heldere profielen die de functie op het juiste niveau definiëren docenten werft.

De vertegenwoordiger van de Academic Board heeft aan het panel gemeld dat de kwalificaties van de docenten in de masteropleiding recent kritisch tegen het licht gehouden zijn. De kwalificaties van de teams zijn daardoor gemiddeld duidelijk verbeterd. De Academic Board zal in de nabije toekomst ook de kwalificaties van de docenten in de bacheloropleidingen tegen het licht houden.

Docenten van NCOI worden in het algemeen goed beoordeeld door de studenten. NCOI hanteert een scherp criterium van gemiddeld minimaal een acht op een tienpuntschaal bij studentenevaluaties.

Alleen de opleidingen CMV, MWD en Elektrotechniek scoren onder de 50% als het gaat om de mastergekwalificeerde docenten.

NCOI heeft wat betreft de scriptiebegeleiders en de stagebegeleiders met ingang van september 2012 inmiddels de eis wel opgetrokken. Dit heeft er toe geleid dat er van een aantal begeleiders en beoordelaars, die niet het vereiste masterniveau hebben, afscheid is genomen voor deze rol. Hier heeft 100% van de betrokken docenten een kwalificatie op ten minste masterniveau. Bij CMV en MWD speelt een rol dat in het beroepenveld relatief minder master gekwalificeerden actief zijn en pas recent een equivalente opleiding op academisch niveau bestaat. Het panel meent wel een positieve ontwikkeling te zien in de kwalificaties van dit team. Daar komt bij dat het om relatief kleine aantallen docenten gaat. Eén docent met een masterkwalificatie meer maakt al een groot verschil.

NCOI is voornemens om te investeren in de scholing van huidige HBO Bachelor docenten (gepland voor 2013); docenten van NCOI kunnen tegen gereduceerd tarief een post-bachelor of masteropleiding gaan volgen bij NCOI;

Conclusies van het panel

Het panel is van oordeel dat aan de gestelde voorwaarden is voldaan. De teams van MWD, CMV en Elektrotechniek behoeven aandacht. De ambities van NCOI zijn duidelijk en er worden concrete maatregelen genomen om die ambities te realiseren. Een volgend panel moet bij de heraccreditatie de opleidingen nogmaals tegen het licht houden en nagaan of de ambities gerealiseerd zijn.

Het panel merkt wel op dat de 'span-of-control' van de docent als professional in het organisatiemodel van NCOI duidelijk beperkter is vergeleken met traditionele onderwijsinstellingen. Er bestaat een vergaande taakverdeling waardoor ook de rolopvatting beperkter is en besluiten met betrekking tot ontwerp, verhouding tot andere opleidingen, etc. buiten de invloedssfeer van de docenten liggen.

6 Beoordeling specifieke voorwaarden per opleiding

6.1 Bestuurskunde: realisatie van de internationale gerichtheid van het programma

Problematiek:

In het Paneladvies van Hobéon staat "Het auditteam is van mening dat de internationale component van de opleiding nog niet helemaal uitgekristalliseerd is".

NCOI onderbouwing

NCOI draagt aan dat inmiddels een beleid is uitgewerkt. Er is een visiedocument internationalisering uitgewerkt en dat is besproken met de Raad van Advies. Daarin worden concrete thema's uitgewerkt aan de hand waarvan in het curriculum internationalisering aan de orde wordt gesteld.

Bevindingen van het panel

NCOI is concreet nagegaan op welke wijze de Internationale component in de verschillende onderdelen een plaats krijgt. Er is een visiedocument ontwikkeld en er worden concrete maatregelen genomen om de internationalisering op zinvolle plaatsen te versterken in de opleiding.

Conclusie van het panel

Het panel is redelijk bekend met de curricula van de bestuurskunde opleidingen. Het is opmerkelijk dat juist bij deze opleiding de internationale component door de NVAO wordt onderstreept. De opleiding heeft op een verstandige wijze nagedacht over de wijze waarop binnen de Bestuurskunde opleiding de internationale context een plaats kan krijgen. Aan deze voorwaarde is naar het oordeel van het panel voldaan.

6.2 Financial Services Management: verificatie van toegepast onderzoek in het programma

Problematiek:

Het Hobéon panel besteedt aandacht aan de onderzoekslijnen in het programma: "De opleiding geeft in voldoende mate aandacht aan toegepast onderzoek. Dit loopt als een rode draad door de opleiding heen. In elk van de vier fasen komt het uitvoeren van toegepast onderzoek in module-opdrachten en een integrale opdracht aan de orde (zie verder facet 2.1). De student ontwikkelt daardoor zijn onderzoekscompetentie". De onderzoekslijnen zijn ten tijde van de beoordeling nog in ontwikkeling: "NCOI heeft onderzoekslijnen ontwikkeld voor alle bacheloropleidingen, die ten tijde van de audit verder worden uitgewerkt.

NCOI onderbouwing

NCOI toont aan dat onderzoek op verschillende manieren in de opleiding een plaats krijgt. Het loopt als een rode draad door het programma heen. Dit komt terug in opdrachten en onderdelen en wordt expliciet getoetst in het eindwerk.

Bevindingen van het panel

Het panel heeft in het gesprek met de kerndocenten kunnen toetsen of het toegepast onderzoek wordt versterkt. Het panel heeft daarop een bevredigend antwoord gekregen.

Conclusie van het panel

Het panel concludeert dat de opleiding in voldoende mate aan de gestelde voorwaarde heeft voldaan.

6.3 Management in de Zorg: gebruik van internationale, anderstalige vakliteratuur (i.p.v. vertaalde)

Problematiek:

Het panel doet de suggestie om meer gebruik te maken van internationale literatuur. "De internationaliseringscomponent komt in het studieprogramma tot uitdrukking door:

- het plaatsen van onderwerpen in een internationale context;
- te werken in een interculturele context.

Wat betreft de internationale literatuur zou de opleiding naar de mening van het auditteam, gelet op het bovenstaande, meer gebruik kunnen maken van anderstalige (Engels, Duits) literatuur in de vorm van boeken en artikelen".

NCOI onderbouwing

NCOI draagt een lijst aan met Engelstalige literatuur. De opleiding heeft daadwerkelijk Engelstalige literatuur toegevoegd aan enkele onderdelen. Daaronder ook generieke onderdelen.

Bevindingen van het panel

Het panel neemt kennis van de aanpassingen die NCOI heeft doorgevoerd. Studenten komen in contact met anderstalige literatuur. Het panel treft deze anderstalige literatuur ook aan in de modules die gedetailleerd inhoudelijk zijn bestudeerd.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat NCOI aan de voorwaarden heeft voldaan.

6.4 Toegepaste Psychologie: verificatie van onderzoeksvaardigheden in het programma, met aangepaste leeromgeving en didactisch materiaal

Problematiek

Ten tijde van de audit worden de onderzoekslijnen nog door de Academic Board uitgetekend. Het panel constateert daarnaast dat de onderzoeksvaardigheden als een rode draad door het programma lopen. Het doet enkele aanbevelingen met betrekking tot onderzoek. Het panel beveelt aan om relevant testmateriaal ter beschikking te stellen van studenten. Zij verwacht dat studenten toegang krijgen tot SPSS software en handboeken, met het oog op toegepast onderzoek. Daarnaast vraagt het panel aandacht voor de koppeling van de opleiding aan het wetenschapsdomein.

NCOI onderbouwing

NCOI geeft een uitvoerige beschrijving van de plaats van het onderzoek in de opleiding. Dit gebeurt aan de hand van literatuur, leerdoelen, onderzoeksactiviteiten en het onderzoek dat een plaats krijgt binnen de onderzoekslijnen die door de Academic Board zijn uitgetekend.

De opleiding werkt vanuit twee opleidingscompetenties op gebied van onderzoek die zijn afgeleid uit de landelijke beroepscompetenties LOO-TP (2009). De opleiding vertaalt dit naar concrete doelstellingen: 1) de kritische kijk op onderzoek en 2) zelfstandig verrichten van onderzoek. Met betrekking tot de eerste doelstelling wordt geschetst hoe dit concreet vorm krijgt in de literatuur die in de opleiding wordt aangeboden. Van studenten wordt verlangd dat zij kunnen beoordelen wat de beperkingen van het onderzoek zijn en wat de implicaties zijn van deze beperkingen. Dit wordt concreet gesitueerd in onderwijsonderdelen. Verder wordt verwezen naar de eindopdrachten in het eerste en het tweede jaar en het scriptieonderzoek. De studenten selecteren daarvoor wetenschappelijke literatuur en beschouwen die artikelen kritisch. Studenten laten zien dat ze in staat zijn hiaten in de onderzoeksthema's te identificeren en daaraan conclusies te verbinden of zelf een probleemstelling voor onderzoek te stellen.

'Met betrekking tot de tweede doelstelling: het zelfstandig verrichten van onderzoek verwijst de opleiding naar opdrachten die van de student vragen om zelfstandig onderzoek uit te voeren.

- Eindopdracht van fase 1. Deze eindopdracht behelst het doen van een klein kwalitatief onderzoek naar een onderwerp uit de beroepspraktijk. De student verdiept zich in de literatuur over een bepaald thema, formuleert een probleemstelling, verzamelt data middels vragenlijsten, analyseert deze data en verbindt daar conclusies aan.
- Eindopdracht van fase 2. Deze eindopdracht behelst het doen van een klein kwantitatief onderzoek naar een onderwerp uit de beroepspraktijk. Student verdiept zich in de literatuur over een bepaald thema, formuleert een probleemstelling, verzamelt data middels interview of observatie, analyseert deze data en verbindt daar conclusies aan.
- Eindopdracht module Crossculturele psychologie (fase 3). De module crossculturele psychologie wordt getoetst door studenten een actieonderzoek uit te laten voeren naar een thema uit de crossculturele psychologie.
- Scriptieonderzoek (fase 4): In het scriptie onderzoek zal de student geheel zelfstandig een kwantitatief of kwalitatief onderzoek uitvoeren naar een thema van belang voor de beroepspraktijk. De student doorloopt daarbij alle onderzoeksstappen die eerder in de opleiding reeds zijn geoefend.

De opleiding benadrukt het toepassingsgerichte karakter van het onderzoek in het kader van deze hbo-opleiding. Het onderzoek krijgt een plaats in de onderzoekslijnen die door de Academic Board zijn uitgetekend.

Bevindingen van het panel

Het panel heeft kennis genomen van de onderbouwing door NCOI. Uit het gesprek met de kerndocenten en het materiaal dat de panelleden hebben bestudeerd blijkt dat in voldoende mate invulling wordt gegeven aan de onderzoeksvaardigheden. Het programma is op onderdelen aangepast om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Hobéon panels. De docent die het onderwijs in de onderzoeksvaardigheden verzorgt is gepromoveerd.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat de opleiding voldoet aan de gestelde voorwaarden.

6.5 Opleiding tot Leraar Basisonderwijs: afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties

Problematiek

Het panel constateert dat de door de opleiding beoogde profilering nog concreter kan worden uitgewerkt. Het gaat om vakmanschap als leraar, een ondernemende en onderzoekende houding en gebruik van ICT-toepassingen.

NCOI onderbouwing

NCOI beschrijft op welke wijze de beoogde accenten concreet worden uitgewerkt in leerdoelen en studieactiviteiten. Vakmanschap als leraar, een ondernemende en onderzoekende houding en gebruik van ICT-toepassingen worden daarin meegenomen. Vakmanschap staat centraal in de opleiding. Ongeveer de helft van de geprogrammeerde onderwijstijd betreft vakinhoud en de bijbehorende vakdidactiek. Dit komt ook tot uitdrukking in concrete leerdoelen.

Ondernemerschap en onderzoekende houding zijn onderdeel van de portfoliotoetsing en wordt door de portfoliobegeleider getoetst. Gerichte ICT inzet wordt al op natuurlijke wijze gestimuleerd door de elektronische leeromgeving van NCOI. Daarnaast wordt in de lessen aandacht besteed aan ICT gebruik.

Bevindingen van het panel

In het gesprek met het panel brengt de opleiding naar voren dat in de eerste plaats aandacht wordt besteed aan de landelijke SLB competenties. Deze competenties worden systematisch uitgewerkt in het programma. De eigen visie op het leraarschap is belangrijk voor de inkleuring en de verdere ontwikkeling van de opleiding. In dit stadium wordt echter de prioriteit gelegd bij de SLB competenties.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat de opleiding de eigen visie op een serieuze wijze hanteert als een kompas in de ontwikkeling en inkleuring van de opleiding. Dat is op dit moment voldoende. De opleiding heeft bij eerdere gelegenheid al aangetoond dat de opleiding een systematische uitwerking is van de landelijk voorgeschreven competenties.

6.6 Opleiding tot Leraar Basisonderwijs: realisatie van geplande netwerken met partnerscholen

Problematiek

In het adviesrapport constateert het panel dat de opleiding plant om een eigen netwerk van basisscholen uit te bouwen. Zij beoogt een context waarin opleiding en school samen opleiden en werken. Het panel heeft vertrouwen in deze plannen, maar wijst op het belang om ze snel te realiseren.

NCOI onderbouwing

In het document beschrijft NCOI nogmaals het 'ideaalbeeld' dat de opleiding wenst te realiseren. Om dit te verwezenlijken is een intensieve samenwerking nodig tussen NCOI en

de scholen. NCOI zoekt naar maatwerk arrangementen maar er zal een flinke tijdsinvestering worden gevraagd van de scholen.

De beschrijving van de concrete situatie toont niet aan dat al veel voortgang is geboekt bij het realiseren van dit netwerk van partnerscholen. Zoals bij iedere andere opleiding van NCOI wordt de werkomgeving van de student op relevantie getoetst. Er vindt, argumenteert de opleiding, een zorgvuldige intake plaats van de werkplek en de praktijkbegeleider. NCOI biedt ook een cursus voor praktijkbegeleiders aan, er wordt echter geen informatie gegeven over de mogelijke deelname aan de cursus. Wel zijn eerste stappen gezet. Er is een briefing uitgestuurd en de positieve reacties (25) zijn geregistreerd en zullen worden opgevolgd.

NCOI concludeert dat de investering in een actieve en intensieve begeleiding van studenten en de praktijkbegeleider vanuit hogeschool NCOI voldoende begeleiding plaatsvindt. De opbouw van een netwerk moet als een 'groeimodel' worden gezien.

Bevindingen van het panel

In de toelichting van NCOI tijdens het gesprek met het panel wordt een onderscheid gemaakt tussen de 'warme' en 'koude' acquisitie in de opbouw van het netwerk van partnerscholen. De 'warme' acquisitie betreft de partnerscholen waarbij het contact via studenten tot stand komt. In deze contacten bestaan verschillende vormen van afstemming en betrokkenheid. Zo zal bijvoorbeeld de portfoliobegeleider snel na de start met de studie een bezoek brengen aan de school om de leerwerkplek te beoordelen, de praktijkbegeleider te instrueren en afspraken te maken over de betrokkenheid van de school bij het netwerk. Studenten van de opleiding hebben altijd een relevante werkplek. De portfoliobegeleider zal gedurende de opleiding tweemaal per jaar de leerwerkplek bezoeken. Tijdens die bezoeken wordt bijvoorbeeld ook een beoordeling van een les uitgevoerd door de portfoliobegeleider en de praktijkbegeleider. Langs de weg van deze 'warme' contacten komt een netwerk met partnerscholen tot stand.

Daarnaast vindt 'koude' acquisitie plaats door scholen te benaderen met de vraag of zij een rol kunnen vervullen in het netwerk van partnerscholen. Inmiddels heeft de opleiding een aantal positieve reacties ontvangen., die worden opgevolgd. Een netwerk van partnerscholen waarin sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen en hogescholen voor de professionalisering van de studenten is een ideaalbeeld voor de toekomst.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat de opleiding adequaat invulling geeft aan de eisen die gesteld worden aan de leerwerk stages van de studenten. Het netwerk van partnerscholen volstaat om de eindkwalificaties van de opleiding te kunnen realiseren. Een intensivering van de samenwerking met partnerscholen in de richting van bijvoorbeeld 'Opleidingen in de school' of 'Opleidingsscholen' is een goede ambitie voor de toekomst. NCOI geeft pragmatisch vorm aan het streven om die ambitie te realiseren.

6.7 Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie: afstemming tussen de klemtonen van de instelling in het beoogde profiel en de eindkwalificaties

Problematiek

De opleiding stoelt op de landelijke integrale vertaling van de zeven SBL-competenties en de Kennisbasis Bedrijfseconomie. De opleiding legt daarbij een aantal eigen klemtonen. Zij beoogt in de eerste plaats goede, degelijke leraren, die niet alleen hun vak beheersen zoals vastgelegd in de landelijke kennisbasis, maar ook kunnen inspelen op wat er leeft in hun directe omgeving en de maatschappij. Dit vraagt een hoge mate van flexibiliteit en creativiteit. Verder wil zij leraren vormen die adequaat gebruik maken van ICT toepassingen, met een ondernemende en onderzoekende houding. Het panel wijst er evenwel op dat deze accenten nog niet werden vertaald in aangepaste doelstellingen. Het beveelt aan om de formulering van de eindkwalificaties in die zin aan te scherpen.

NCOI onderbouwing

De specifieke aandachtspunten waarop de opleiding zich wil profileren zijn: vakinhoudelijk sterk; ondernemend, onderzoekend en ICT-inzet. In de onderbouwing geeft NCOI aan op welke plaatsen in de opleiding dat daadwerkelijk vorm krijgt.

NCOI argumenteert dat vakmanschap als leraar ongeveer de helft van het programma beslaat. Dit accent is uitgewerkt in concrete leerdoelen. Deze leerdoelen tonen aan dat vakmanschap in zijn verschillende dimensies concreet in de opleiding aan de orde wordt gesteld en wordt getoetst.

Ondernemerschap en onderzoekende houding zijn onderdeel van de portfoliotoetsing en wordt door de portfoliobegeleider getoetst. Gerichte ICT inzet wordt al op natuurlijke wijze gestimuleerd door de elektronische leeromgeving van NCOI. Daarnaast wordt in de lessen aandacht besteed aan ICT gebruik.

Bevindingen van het panel

Evenals bij de vergelijkbare voorwaarde die bij de opleiding tot leraar basisonderwijs is gesteld, stelt het panel vast dat de opleiding terecht voorrang geeft aan een systematische uitwerking van de landelijke competenties. Het eigen profiel draagt zorg voor een nadere inkleuring. De opleiding toont in voldoende mate aan dat aan dat eigen profiel aandacht wordt besteed.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat de opleiding de eigen visie op een serieuze wijze hanteert als een kompas in de ontwikkeling en inkleuring van de opleiding. Dat is op dit moment voldoende. De opleiding heeft bij eerdere gelegenheid al aangetoond dat de opleiding een systematische uitwerking is van de landelijk voorgeschreven competenties.

6.8 Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie: afstemming tussen het beoogde instroomprofiel uit de bedrijfswereld en de voorwaarden voor werkpleklers

Problematiek

De opleiding plant om een eigen netwerk van scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs uit te bouwen. Zij beoogt een context waarin opleiding en school samen opleiden en werken. Het panel heeft vertrouwen in deze plannen, maar wijst op het belang om ze snel te realiseren.

Het panel adviseert dat duale studenten – naast de zware studie – niet meer dan een halve week voor de klas staan.

NCOI onderbouwing

NCOI herhaalt de eisen die gesteld worden aan de studenten: 2 jaar werkervaring, functie op beginnend hbo-niveau, aansluiting bij inhoud van de bacheloropleiding, functieomvang minimaal 20 uur per week of een lintstage.

Bevindingen van het panel

Het panel constateert dat NCOI de voorwaarden voor het werkplekleren in voldoende mate bewaakt. In het algemeen zullen studenten al werkzaam zijn op scholen. Instroom vanuit het bedrijfsleven is mogelijk wanneer studenten een lintstage van 8 uur per week volgen (8 uur lesgevende taken gedurende de looptijd van de opleiding). Er worden heldere eisen gesteld met betrekking tot het werkplekleren.

Conclusie van het panel

Het panel constateert dat de opleiding voldoende waarborgt dat de voorwaarden vervuld zijn voor werkplekleren bij studenten die uit het bedrijfsleven instromen. Het panel constateert dat de opleiding de eigen visie op een serieuze wijze hanteert als een kompas in de ontwikkeling en inkleuring van de opleiding. Dat is op dit moment voldoende. De opleiding heeft bij eerdere gelegenheid al aangetoond dat de opleiding een systematische uitwerking is van de landelijk voorgeschreven competenties.

Enkele voorwaarden hebben betrekking op de koppeling tussen onderwijs en onderzoek. Het panel beveelt aan om hogeschool breed een definitie van toegepast onderzoek te ontwikkelen die past bij de hbo-bachelor opleidingen.

Bijlage 1: Overzicht van de opleidingen, aantal studenten en onderdelen die operationeel zijn.

HBO-BA opleidingen NCOI onder voorwaarden.					
Nieuw dossier nummer	Opleiding	Oud dossier nummer	gestart op:	totaal aantal deelnemende studenten	delen van de opleiding die wel al worden verzorgd (de andere delen van de opleiding worden nog niet verzorgd)
961	Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie	#5067	sep-12	1	Portfolio, Vakinhoudelijke ontwikkeling Bedrijfseconomie fase 1, Leren en onderwijzen,
960	Technische Bedrijfskunde	#4867	sep-09	69	Marketingmanagement, Bedrijfskundige Informatica, Product- en procesontwikkeling, Bedrijfseconomische aspecten, Procesmanagement, Bedrijfskundige analyse Kwaliteits- en servicemanagement, ICT en Logistiek Management, Organisatie en Verandering, Effectief communiceren en beïnvloeden, Adviesvaardigheden, Portfolio, Onderzoeksvaardigheden, Eindopdracht 1e fase en 2e fase
962	Facility Management	#5068	sep-11	5	Bedrijfseconomische aspecten, Communicatie in organisaties, Eindopdracht 1e fase, Facilair Inkoop en contractmanagement, Facilitaire dienstverlening, Facility Management, Management en organisatie, Organisatie en verandering, Portfolio, Projectmanagement
963	Elektrotechniek	#5069	sep-11	24	Analoge techniek, Digitale techniek, Eindopdracht fase 1, Eindopdracht fase 2, Embedded systems, Energie techniek, Hogere Energie techniek, Industriële automatisering, Meet- en regeltechniek, Portfolio, Projectmanagement, Telecommunicatietechniek
964	Management in Zorg en Welzijn	#5070	sep-11	7	
965	Werktuigbouwkunde	#5071	sep-11	20	Eindopdracht fase 1, Industriële automatisering, Meet- & regeltechniek, Operational engineering, Portfolio, Projectmanagement, Toegepaste dynamica, Toegepaste sterkteleer, Warmte en Stroomingsleer
966	Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	#5072	sep-11	19	Coachingssessies, Eindopdracht fase 1, Kernbegrippen maatschappelijk werk en dienstverlening, Mens en gedrag, Portfolio, Professioneel begeleiden, Professionele communicatie, Professionele vaardigheden voor hulpverlening een begeleiding, Schriftelijke communicatie voor hulpverleners, Ontwikkelings- en levensfasepsychologie, Organisatie en kwaliteit binnen de hulpverlening,

HBO-BA opleidingen NCOI onder voorwaarden.					
967	Toegepaste Psychologie	#5073	sep-11	30	Algemene psychologie, Eindopdracht fase 1, Gedragsbeïnvloeding, Ontwikkelings- en levensfasepsychologie, Portfolio, Professionele communicatie, Psychologie en persoonlijkheid, Psychosociaal werken, Sociale psychologie.
968	Financial Services Management	#5075	sep-11	24	Algemene economie, Bedrijfsconomie, Eindopdracht fase 1, Financiële rekenkunde, Inleiding rechten, Management en organisatie, Marketingmanagement, Financial Risk Management Portfolio, Sales- en Accountmanagement
969	Leraar Basisonderwijs (PABO)	#5076	sep-11	12	Eindopdracht fase 1, Geschiedenis, natuur en techniek, Klasmanagement, schoolorganisatie en kwaliteit, Kernbegrippen basisonderwijs, Onderwijskunde, Portfolio, Rekendidactiek I, Rekendidactiek II, Wereldoriëntatie en didactiek, Cultuureducatie en bewegingsonderwijs, Kunstzinnige oriëntatie, Nederlandse taal didactiek, Taal- en rekenoets PABO.
970	Management, Economie en Recht	#5079	sep-11	12	Juridische en communicatieve vaardigheden, Management en organisatie, Portfolio, Eindopdracht fase 1, Financieel management, Inleiding rechten, Bedrijfseconomische aspecten, International Business Law, Marketingmanagement, Organisatiegedrag
971	Bestuurskunde	#5080	sep-11	7	Beleid; ontwerp, implementatie en evaluatie, Bestuurskundig financieel management, Eindopdracht fase 1, Management van overheid en non-profit, Organisatie en Verandering, Overheid en burger, Politiek en bestuur, Portfolio, Projectmanagement, Publiekrecht voor bestuurskunde,
972	Culturele en Maatschappelijke Vorming	#5081	sep-11	2	Professionele communicatie, Ontwikkelings- en levensfasepsychologie, Kernbegrippen culturele en maatschappelijke vorming, Professioneel begeleiden, Mens en gedrag, Portfolio, Samenleving, cultuur en beleid, Creatieve werkvormen, Schriftelijke communicatie voor hulpverleners, Eindopdracht fase 1, Coachingssessies

Bijlage 2: Analyse gedeelde modules kernprogramma's betrokken opleidingen

Modulen	NVAO geaccrediteerd				Beoordeling voorwaarden										Eindtotal		
	BSA	Bedrijfskunde	Management	Psychopedagogiek	Personeel Management	Bedrijfskunde	CMV	elektronische	faciliteit management	FSM	Management Zorgen en Wajzig	MER	MWO	TBK		Tongepaard psychologie	werkloosheidskunde
Adviesvaardigheden		12			12				12		12				12		84
Bedrijfs/economische aspecten	8	8	8						8				8		8		48
Communicatie in organisaties	8	8							8								24
Crossculturele psychologie					12										12		24
De manager als coach	12		12														24
Effectief communiceren en beïnvloeden	12	12	12		12	12		12	12	12	12	12	12	12	12	12	144
Financieel management		12										12					24
Industriële automatisering								12								12	24
Informatiemanagement	12		12						12		12	12					60
Inleiding rechten										8		8					16
Inspirerend leidinggeven	12		12						12		12						48
Interventiekunde					12										12		24
Intervisie, supervisie, coaching en werkbegeleiding						12							12				24
Management en organisatie		8	8						8	8		8		8			48
Marketingmanagement	8	8	8							8		8		8			48
Meet- en regeltechniek								8								8	16
Mens en gedrag							8						8				16
Ontwikkelings- en levensfasepsychologie					8		8						8		8		32
Organisatie en kwaliteit binnen de hulpverlening					12		12						12				36
Organisatie en verandering	12	12	12		12				12		12			12			96
Organisatiegedrag		8	8									8	8				32
Personeelsmanagement			8									8					16
Professioneel begeleiden							8						8				16
Professionele communicatie					8		8						8		8		32
Professionele ontwikkeling voor hulpverleners							12						12				24
Projectmanagement	8	8	8					8	8								56
Schriftelijke communicatie voor hulpverleners							8						8				16
Strategisch management	12		12		12							12					48
Technische bedrijfskunde								12								12	24
Totaal EC modules gedeeld met andere opleidingen in deze set	104	96	120	52	48	32	76	64	80	48	64	100	76	60	40	64	

Bijlage 3: Curricula vitae panelleden

Prof. Dr. Joost Lowyck studeerde Pedagogische wetenschappen aan de K.U. Leuven en specialiseerde nadien in lerarenopleiding en technologie te Heidelberg. Hij is thans emeritus en was tot 2006 gewoon hoogleraar, verbonden aan het Centrum voor Instructiepsychologie en -technologie van de K.U. Leuven. Joost Lowyck nam deel de VSNU-visitaties Pedagogische wetenschappen en (Toegepaste) Onderwijskunde in 1993, Onderwijskunde in 1998 en Universitaire Lerarenopleidingen in 1997 en 2003. In 2006 was hij voorzitter van de QANU-visitatie Onderwijskunde en in 2008 van de visitatie van de Universitaire lerarenopleidingen (ULO's).

Prof.dr. Rob Koper is sinds 1998 hoogleraar bij de Open Universiteit en sinds 1 september 2007 hoogleraar-directeur en decaan van CELSTEC. Hij heeft expertise op het gebied van het onderzoeken en ontwikkelen van nieuwe media en leertechnologieën die het leren voor mensen in alle levensfasen aantrekkelijker, efficiënter en toegankelijker maakt. Hij was onder andere verantwoordelijk voor de ontwikkeling van serious games in de Open Universiteit, de digitale leeromgeving Studienet en OpenU, de ontwikkeling van de open standaard IMS Learning Design en het onderzoek naar Leernetwerken, waarvan hij in de periode 2003 en 2008 programmadirecteur was. Momenteel realiseert hij o.a. een nieuwe digitale leerinfrastructuur voor levenlang leren. Tevens was hij betrokken bij diverse door de Europese Commissie gesubsidieerde onderzoeksprojecten.

Bijlage 4: Programma locatiebezoek

Programma locatiebezoek woensdag 14 november 2012

BCN Utrecht (eigen locatie van NCOI)
Daltonlaan 100
3584 BJ UTRECHT

- 09.15 – 09.30 uur **Ontvangst - Gesprek vertegenwoordiging onderwijsinstituut**
Dhr. Drs. Eric Verduyn, Directeur Onderwijs
Dhr. Drs. Eric Pardon MMI, Manager Business School en Inhoud & Accreditaties
- 09.30 – 10.15 uur **Sessie 1 - Gesprek kerndocenten**
Dhr. Prof.dr. D.J. Eppink, lid Advisory Board
Mw. Anneke Ranzato, kerndocent FSM
Mw. Drs. Jeanette Breekveldt, kerndocent PABO en Lerarenopleiding Bedrijfseconomie
Mw. Drs. Bianca Smeets, kerndocent Toegepaste Psychologie

Dhr. Ir. Hugo Hendriks MBA, kerndocent FM
– telefonisch tussen 10.00 - 14.00 uur (niet benaderd)
Dhr. Ir. Wim Hoyer, kerndocent TBK
– telefonisch tussen 8.30 - 10.15 of 14.45 - 17.30 uur
- 10.15 - 12.15 uur **Overleg commissie NVAO en document- en dossieranalyse**
- 12.15 -13.00 uur *Lunch (besloten)*
- 13.00 -13.45 uur **Sessie 2 - Gesprek met functionarissen verantwoordelijk voor toelating, vrijstellingen, examencommissie**
Dhr. Drs. Eric Verduyn, Directeur Onderwijs
Dhr. Justus van Ebbenhorst Tengbergen BBA, Kwaliteitsmanager en toetsdeskundige
Mw. Drs. Irma Kolkman, Kwaliteitsmanager
Mw. José Smit BBA, Manager Hogeschool NCOI
- 13.45 - 14.30 uur **Sessie 3 - Gesprek met docenten die dezelfde generieke module verzorgen in verschillende opleidingen**
Dhr. Drs. Cees van Oortmerssen (Effectief communiceren en beïnvloeden, Marketingmanagement, Organisatiegedrag)
Dhr. Drs. Paul Eetgerink (Adviesvaardigheden, Organisatiegedrag, Effectief communiceren en beïnvloeden)
Dhr. Drs. Ing. Jan Eskens MMO BEd (Adviesvaardigheden, Effectief communiceren en beïnvloeden, Inspirerend)

leidinggeven, Management en organisatie, Management van bedrijfsprocessen, Organisatie en verandering)

14.30 - 14.45 uur *Korte pauze*

14.45 - 15.30 uur **Sessie 4 - Gesprek over opbouw netwerk stagescholen PABO en het portfolio (begeleiding, eisen en toetsing) in het algemeen**

Dhr. Frans Vos BEd, portfoliobegeleider

Mw. Abelien de Wit MBA, Opleidingsmanager
lerarenopleidingen

Dhr. Drs. Eric Pardon MMI, Manager Business School en
Inhoud & Accreditaties

15.30 - 16.15 uur **Sessie 5 - Gesprek met studenten**

Studenten zijn telefonisch benaderd.: hbo-ba Technische
Bedrijfskunde: Alex van Luttikhuizen; hbo-ba MER: dhr.
Scholtes; hbo-ba FSM HvB.

16.15 - 17.00 uur **Conclusies**

Bijlage 5: Studentenmonitor.nl

Screenprint panel Tijdbesteding aan studie uit Studiemonitor

05 - Tijdbesteding en betaalde arbeid
Tijdbesteding aan studie (uren per week) naar Jaar, Voltijd/deeltijd (gefilterd)

Aantal rijen per pagina: 20

	2001	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012
Voltijd	25,9	23,8	30,7	32,0	34,1	34,2	33,0	35,4	37,7	38,7
Deeltijd	13,4	12,6	21,2	22,4	22,7	23,9	22,7	21,7	24,4	26,5
Duaal		20,2					26,4	25,6	21,2	23,4
Missing Value		21,0								

Vanwege privacyregels kunnen cellen met een beperkt aantal waarnemingen leeg gelaten zijn

Bijlage 6: Bestudeerde documenten tijdens de site visit.

Inhoudsopgave mappen t.b.v. audit 14 november 2012 voorwaardelijke accreditatie
13 HBO Bachelor opleidingen

Algemeen

- Programma audit 14 november 2012
- Lijst met aantallen studenten
- Lijst met studenten met vrijstelling
- Brief NVAO 29 oktober 2012
- Document Accreditatie onder voorwaarden, aanvullende vragen, november 2012
- Document Accreditatie onder voorwaarden, juli 2012

Kwaliteitsborging

- Handboek Onderwijs en Examinering
- Handboek ISO – in separate map
- Notitie toelichting kwaliteitszorg en examencommissie
- Rapportage examencommissie
- Notulen domein examencommissies
- Vrijstellingen
- Onderwijs- en examenregeling (OER) 2012 – 2013
- Studiegids HBO Bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD) (inclusief opleidings specifiek onderwijs- en examenreglement)
- Formulier module evaluatie studenten (inclusief vragen over studiebelasting)
- Vragenformulier studenttevredenheidsonderzoek
- Verbetermatrix

Toelating

- Toelatingsbeleid
- Notitie toelichting toelating (proces)
- Studentformulieren toelating - blanco documenten
- Diagnostische wiskundetoets (toelating technische opleidingen)
- Toelatingscriteria (inclusief werkplek en stage)
- Format vastleggen toelating in CRM-systeem Olympus

Lerarenopleidingen

- Handleiding portfoliobegeleider lerarenopleiding
- Overzicht stagescholen PABO
- Overzicht stagescholen voortgezet onderwijs
- Voorbeeld overeenkomst samenwerkingsschool
- Voorbeeld toelating werkplek – 4 studenten

Portfolio

- Portfolio – studentversie (Welzijn & Hulpverlening)
- Instructie portfoliobegeleiding fase I
- Presentatie portfoliobijeenkomst

- Handleiding portfoliobegeleider
- Formulier contactmomenten portfoliobegeleider
- Instructie praktijkbegeleider
- Formulier feedback praktijkbegeleider
- Beoordelingswijzer opleidingsportfolio
- Beoordelingscriteria opleidingsportfolio
- Beoordelingsformulier opleidingsportfolio